

فلسفه پیچیدگی؟ بۆچی فلسفه؟ ژ بهر چ فلسفه؟

نمونه / پراکتیکا فلسفه ئه فلاقى

فلسفه پیچیدگی؟

فلسفه، وهك پیناسه، پیش هر تیرامانهكی چالاکیهكا پیویسته. هه موو ده مان د بازنه یا گۆه رینی دایه. فلسفه كه كۆچه ره كا گه ریده یه فلسفه هه کاریی دکهت، نه کۆ کاری فلسفه فی دکهت! ئانکۆ فلسفه خۆلقاندا كه لتوور و سیسته ما یه. په یوه دنیا فلسفه فی ب نها فه یا گریدایه، نه کۆ رابردوو و داهاتوو! فلسفه هه بۆ نها دبیته هیژا ئاشکه راکرنا واقعین ساخته و بۆ رابردوو دبیته میژوو یا فلسفه فی و بۆ داهاتوو یی دبیته سه ره هه فیا دامه زراندا فلسفه میژوو یی. فلسفه هه، ل سه رده م و قوناغین جۆدا جۆدا شکاندا تابوو و په یکه رین مه ژ یه و هه و لده ده ت ل گۆر پره نسپین نوی تابووین هه زری بشکینیت و ستاتیکه كا تازه یا هه زری دامه زرنیت. فلسفه هه نه بتنی درۆستکرنا باژیر و گۆمان و پرسیار و ره خه سازیی یه. به لکو دامه زراندا هونه ر و ستاتیکا / جوانناسیا تیگه ه و بنگه هین ژیان و هوشمه دنیا جفاک و ملله تا یه. فلسفه هه مرۆفه کی درۆست دکهت، کو خوه دان وژدان و به رپرسیاری بیت. فلسفه هه هیژه بۆ سازکرنا ئازایه تی و بۆیری. فلسفه هه تا که که کی خوه راگر و خوه دان ئه رک به ره م دئینیت، کو به رده وام پشتگریا راستین واقعی بکهت خوه ژ سیبه را ئیدیۆلۆژیا رزگار بکهت. فلسفه هه به ره می چیکرنا تا که کی یاخی یه، کو به رامبه ر هه رۆلم و سته مه كا دهیته ئه نجام دا ئه و ئازادی و ویره کیه هه بیت، بیژیت نه خیر هه تا قیرئ به سه. فلسفه هه دامه زراندا و داهینانا چه مكا یه و هه موو ده مان کار ل سه ر ئالته رناتیفین نوی دکهت. ئه گه ر زانسته کی راما ن و به هایئ خوه هه بیت میتۆده کی فلسفه فی ل پشت هه یه. ب گشتی فلسفه هه سه رکارا هه ر سامانه کی یه. هنده ک ملله ت ل سه ر خواندن و ئاقاهین فلسفه فی ژیانئ به رده وام دکه ن، به لئ هنده کین دی هه نه ژیانئ بی خواندن و ئاقاهین فلسفه فی سه رده ر دکه ن، نه مازه ئه گه ر ملله ته کی هیچ ویره کیه ک نه بیت خوه نیزیکی جیهانا فلسفه فی بکهت، وی ده می فلسفه هه دهیته چ واته یئ، گه لۆ؟ ئه ری فلسفه هه بخوه ترس و بی به ره می یه، یان ژ جفاک هۆسا ب ترساندن ل هه مبه ری مژار و واته یین فلسفه فی هاتیه زمان؟

ملله تین روژه لاتئ ب گشتی و ب تایبه تی ملله تی کورد زانین و هه زکرن بۆ خواندن و دیچچوونا فلسفه فی نینه، گه لۆ ئه فه ژ چ جۆره ئه قل دهیته؟ ئه و ئه قلی ل سه ر داگیرکاری خوه پیچای؟ یان ژ یه ئه و ئه قلی ل سه ر هیژین ده ربه ره گی و نه ریتی کوله تیئ هاتیه پیقان و ره ها کرن؟ ئه گه ر هه زرا فلسفه فی ل روژه لاتئ هه بیت ژ یه ریژه یه. د قئ کیم ته ر خه میئ دا، ئه ز ده زرم، کو فلسفه هه نه راوه ستاندا و بی ئه ملاکیا ده م و جه و قالاها یا یه، به لکو فلسفه هه وه ک زانست و سه نترالیا هۆشمه ندی و هه زری گوه ره رینا ده م و جه و ئاراسته یی داگرنا وان قالاها یانه ئه وین مرۆف و جفاک و ده وله تان ل جهه کی بتنی نه راوه ستینت و هیز و ئیراده یا پرسیار و خه ما دیارده یان نیشان دده ت. ب کورتی، فلسفه هه دامه زراندا تشتی نه هاتیه ب هاتنا تشته کی هاتی و نویخۆاز.

د سه ره هه فیا قئ شرۆفه یی دا، پرسیاره ک خوه به هه م دئینیت، ئه و ژ یه ئه فه: گه لۆ ئه گه ر فلسفه هه بۆ ملله ته کی داگیرکری و بنده ست نه بیته جه وه ری تیوریزه کرنی، ئه ری وی ده می یا ئاماده یه ببیته ئه خلاق د چه مکی پراکتیکی دا؟

ههتا کۆ ئەم د فەلسەفا تیۆری و پراکتیکی بگهین، پێویسته شروقه‌سازی ل سەر ره‌وشت و ره‌فتاری کۆمه‌لايه‌تی بکهین! ره‌وشت و ره‌فتاری کۆمه‌لايه‌تی راسته د هەر جۆگرافیه‌کی دا خوه‌دان یاسا و تایبه‌مه‌ندیا خوه یا جیاوازه، به‌لێ د ناڤ فه‌ره‌نگ و که‌لتووری کوردی دا ئەڤ ره‌وشته یێ گریډایه ب زیده تر بابه‌تی ناموس، ژن و په‌یوه‌ندین خیزانی و ده‌رقه‌ی خیزانی، ل ڤیڤی ره‌وشت و ئەخلاق دوو چه‌مکین جودان! ره‌وشت، گریډایی باشی و خرابیا کارمایا مروڤی وه‌کۆ تاکه‌که‌سه، به‌لێ ئەخلاق وه‌کۆ ئیټیک/ زانست گریډایی کارمایا ره‌فتار و هه‌لوێست و تیگه‌هشتنا که‌سی بۆ که‌سی یه و ده‌ربازی خانه و ناڤه‌ندا ته‌واو جفاکی دبیت ب تایبه‌تی سازییین په‌روه‌رده‌ی، دياره مه ئەخلاق وه‌کۆ ئیټیک وه‌رنه‌گریته له‌ورا ئەم بوو دوو به‌شێن سه‌ره‌کی دزفرین، ئەو ژێ "ئەخلاق مێتافیزیکی"، کو ئەم هەر تشته‌کێ ل گۆر سنۆری مێتافیزیکی دبیین و ب ئەخلاق ئاینی مێتافیزیکی ڤه‌ پابه‌ندین. "ئەخلاق ده‌ستووری"، ئەو ژێ ئەخلاقه یه ئەوێ کو په‌یوه‌ندی ب نه‌ریټی که‌لتووری و سیاسی و ره‌فتاری جفاکی ڤه‌ بابه‌نده، کو به‌هایێ هەر تشته‌کێ به‌هایه‌کێ فه‌رمانی یه! ئەو فه‌رمانه ب هنده‌ک یاسایین په‌رله‌مانی و حکۆمی و ده‌سته‌لاتداری ڤه‌ گریډاینه و ل سەر هز و بیرین تاک و جفاکی ده‌ینه جی به‌ جیکرن. هه‌تا ڤی جورێ ئەخلاق باندۆرا ل سەر ریبازا مالبات ژێ کریه، کۆ بۆ هەر فه‌رمانه‌کێ پێوسیته باب ده‌ستووری بده‌ت و ژینه‌مالئ ئاغا بریارده‌ر بیت و خویندنگه‌هی رێڤه‌به‌ر بریارده‌ر بیت هه‌تا ژ حیزب و ناڤه‌ندی ده‌سته‌لاتی و دادگه‌هی ژێ سه‌رۆک بریارده‌ر بیت. ئەڤه بخوه ب خوه دروستکرنا سیسته‌می دکتاتوریه‌ت و تۆندۆتیژی یه و هه‌لوه‌شاندا ده‌ستووری قه‌بوولکرنا و مه‌ده‌نیه‌ت و قانونی یه.

"ئەخلاق پراکتیکی (کرداری)"، گریډایی فه‌لسه‌فا مۆرالی یه ئەڤ جوړه ئەخلاقه ب ره‌فتار و هه‌لوێست و تیگه‌هشتن و به‌رپرسیاره‌تیا تاکه‌که‌سی ڤه‌ یێ پابه‌نده. ئەخلاق پراکتیکی ژ کردارا تایبه‌ت بۆ کردارا گشتی دچیت. پاشی دابه‌ش دبیته سەر چه‌ند به‌شان مینا ئەخلاق کۆمه‌لايه‌تی، جفاکی، سیاسی، یاسایی، ئابووری، هونری، پزیشکی و... هتد. یا کۆ جه‌وه‌ری فه‌لسه‌فی ب تیۆریزه‌کرنا کرداری ڤه‌ ئاراسته‌دکه‌ت، ئەخلاق پراکتیکی یه. ماده‌م کو مروڤ د ژینگه‌هی دا دژیت، پیدڤیه‌یه وه‌کو کردار ب ئەرکێ خوه یێ ئەخلاق رابیت و هەر تشته‌ی کۆ هه‌یه وه‌کۆ هه‌یه نه‌خوینیت، به‌لکۆ هز تیدا بکه‌ت واقعی وی بناسیت!

ئه‌گه‌ر هەر ئیک ژ مه‌ وه‌ک تاکه‌که‌س ب وژدانه‌کا پاک سه‌ره‌ده‌ری دگه‌ل تیگه‌هین کرداری بکه‌ت، ئەز باوه‌رم هینگی دێ کاریگه‌ریه‌کا زور ل سەر ئەرک، ره‌فتار و ئەخلاق پراکتیکی ژێ که‌ت، به‌لێ ئەگه‌ر مه‌ بنه‌مایین ئەخلاق ب کومه‌له‌کا بابه‌تین نزم ڤه‌ وه‌ک "چاوانیا ره‌فتارنا یێ دی، ناموسا ژێ، عورڤین کومه‌لايه‌تی، ئەقل و فاکته‌ریین کلاسیک و... هتد ڤه‌ گریډان ل وی ده‌می واته‌یه‌کا دی هه‌یه، کو مه‌ بنه‌مایین فه‌لسه‌فی وه‌کو لوژیک، فکر، ئەخلاق وه‌رنه‌گرینه و ژ خوه را نه‌کرینه سه‌نته‌ر و پێڤه‌ری زانست و پاراستن. دڤی مللی دا فه‌لسه‌فه ده‌یته واته‌یا پێشلیکرنا ئەرک و مافان، پێشلیکرنا ئەرک و مافان واته‌ پێشلیکرنا ئەخلاق و کردار و دیارده‌ی جفاکی یه. نه‌مازه د ئەزموون و ژیده‌ری ئەخلاق دا پیدڤیه‌یه مروڤ هەر تشته‌ی ب جوانی هیژی هه‌بوون ببینیت، هه‌تا وی راده‌یی نه‌هیلیت نه‌ینین جفاکی که‌له‌که‌ ببن و واقعی ساخته ب واقعی نا ساخته به‌یته ئاراسته‌کرنا. گریمان ده‌می زاروک رووبه‌روی ره‌فتار و سه‌ره‌ده‌ریه‌کا خه‌له‌ت ده‌یت، هینگی ئەو زاروک ئیکسه‌ره‌سه‌ت ب کیماسیا نه‌بوونیه‌ که‌ت، ئانکو د لا شعوری وی دا نیگه‌تیڤی رۆلێ خوه دبینیت، بۆچی؟ ژبه‌رکۆ د سیسته‌می په‌روه‌ردا خیزانی دا په‌روه‌ردیا فه‌لسه‌فی نینه کو زارۆکی ڤیر بکه‌ت واقعی شاش دروستکرنا ب واقعی راست. هه‌روه‌ها به‌رامبه‌ر ئاره‌زوین زارۆکی جوړه‌کێ کیماسیکرنا ئەخلاق هه‌یه، ژ به‌رکو ئەخلاق د که‌لتووری په‌روه‌ردیا خیزانی دا پێڤه‌ره‌که گریډایی کار و پیکهاته‌یین ژيانا ده‌ره‌کی یه نه‌ گریډایی تایبه‌مه‌ندیا که‌سی یه! له‌ورا هه‌تا سه‌ره‌ده‌ریا ماموستایی دگه‌ل قوتابی، سه‌ره‌ده‌ریا ده‌زگه‌هی دگه‌ل په‌یوه‌ندی ناخوه‌ی، سه‌ره‌ده‌ریا رێڤه‌به‌ری دگه‌ل کارمه‌ندی و سه‌ره‌ده‌ریا سه‌رکرده‌ی

دگهل هاوهلاتی و جفاکی، سهردهریا نفیسکار و روشنبیری دگهل سیستم و تهکنیکا بیافین بریفهبرن و ئافاهیی کهسی و...هتد، کهلتووری ترس و سهپاندنی یه. ئەگەر بهینه سهر واقع و ژینگهها، کو ئەم تیدا ژین سهپاندن و ئاراستهکرنا هندهک خالین نهییتی و لادان و ترساندنا بنگههی فکر و فهلسهفی ههیه، گهلۆ بۆچی ئەف تاوانباری یه یا بهردهوامه کۆ تاک ب هزرکرنین خوه سهربهست نهبن دگهل هزرین کۆمی ژيانا خوه سهردههر بکهن! ب هزرکرننا من، ئەفه بخوه ب خوه نه فهلسهفه یه، بهلکۆ کوشتن و مردنا فهلسهفی یه. ژ لایهکی دی فه خزمهت گههاندنه ب مراندنا کهلتووری پرسپاری و فهلسهفا تیکدانی. ئەف هزرا کو ریکۆ ل بهر پراکتیکا ئازادیی دگریت، ریکریه ل ههمبهه مهژی و دهروونین ئازادا! مرن ب دوو شیوازان ههیه، مرنهک دهمی مرۆف د راوهستیانا دهه و جه و پراکتیکا خوه دا دمريت ههچ و ههست و داهینانهک بۆ سازکرننا ژيان و رزگاريا مرۆف و مرۆفایهتی نهبيت و نهبيته بوونهوهرهکی د ناخوهیا خوه دا خوهدان دیروک و سهریهاتیا زیندیوونی. مرنا دی ژی دهمی ب قالاھی دبیته مهقانی گهردوونی. ل قیری کارۆ فهلسهفی ئەوه مرۆفهکی زیندی بهرههه بینیت، لهورا "سوکرات" ژ میژه دهبرارهی دیالیتیکا ژيان و مرنی گوتیه، "مرنا کهسین دمرن کیشه نینه، بهلکو مرنا کهسین قالا دمینن ساخ کیشهیه". ئانکو کهسین دمرن بار و کیشهیین خوه بۆ کهسین ساخ دهیلن، بهلی دهمی ئەو کهس ژی وهراری د ژیانن نهکهن، پرسپار ئەوه گهلۆ هینگی کی ههیه ببیته ئەنجامی تیگههاندن و ل بارکرننا جیهانا فهلسهفی یا وی جفاکی و وی مللهتی؟!.

فهلسهفه، زمانهکی جیاوازه، بهری فهلسهفه ژ پرسپارکرن و هزرکرنی دهست پئ کهت، چالاکیهکا هزری یه. ئەرشیفه بۆ تومارکرننا بههایی لۆژیکی. زمانن فهلسهفی زمانن لیکدان و دروستکرننا رهخنن یه. رهخنه بخوه ژی راهینانکرننا رهفتارا یه مه فیردکهت کا چاوان هزر بکهین و پرسپاریکهین، ئەری کا فهلسهفه ب خوه چیه؟ چاوان فهلسهفی د ژيانا خوه یا روژانه دا پراکتیک بکهین؟ ههروهها بهایی جوانیا فهلسهفی د چ دایه؟ ههروهها فهلسهفه ل سهر چ ئافا دبیت؟ بۆچی جیهان ههموو مژیلی ئاشکهراکرننا نهینن فهلسهفی یه؟ ژ لایهکی دی فه، ئەری مرۆفی ئەو بهها و ئیداراکه ههیه، کو دناف جفاکهکی نهسهقامگیر دا وهک مرۆف بژیت؟ یان ژی مرۆفی ئاگهه ژ چ بنهمانن فهلسهفی و ئەخلاقی نهبيت و خوزی و کهسهرا مرۆفی بهردهوام پراکتیکا وی بیت؟ د زمانن فهلسهفی دا گرنگ نینه کا چ د ژيانا مرۆفی یا روژانه دا رویددهت، بهلی یا گرنگ هزرکرن و پرسپارکرننا مرۆفی بۆ وی بوویهری یان وی واقعی یه، ئەوی روویهروی ههست و دهروون فکرا مرۆفی یا روژانه دبیت!.

ئەف بهرجهستهکرنه بۆ پتر زانیارییوون ل سهر کومقهکرننا پرسپارکرن و خوه زانهبوونا مژارین کوور بین فهلسهفی کارهکی ئاسان نینه، ژبهرکو فهلسهفه ناهیلیت مرۆف ب نهزانین و نهزانهبوونی ژیانن بخوینیت. ئەرستوتالیس ژ کهفن گوتیه، "فهلسهفه زانینا ئەگهرا یه". ئەپیکۆرس ژی ب پینگافهک دی چوویه پیش و گوتیه، "نه سهقامگیریا جفاکی ئەگهره بۆ سهرهلدانا فهلسهفی". ئانکو، دهمی تیکدان و راسپیزم و ئالۆزی و نه ئارامی د ناف جفاکان دروست دبیت، فهلسهفه رۆلن ئەگهه و پرسپاری سهر ئاف دکهت و هزرین جودا جودا دهینه پیش، ژ بهرهندی ئەو راستیا پراکتیکا ئەخلاقی دیاردکهت راستیا فهلسهفی یه. بهلی تشتن خوه د فرههنگا جفاکی کوردی و تهف جفاکان دا نه بینیت، مخابن نهباوهریکرننا فهلسهفی و کیم رۆلی و نهتیگههشتنا زانستی فهلسهفا ئەخلاق یه. چونکو، پهروهده نهبوویه ئەو بنگهه یئ کۆ هونهری ژیانن فیژی تاکهکهسی بکهت. ههروهها مللهتی کورد بهردهوام د ناف جوگرافیهکا مان و نهمانن دا ژیايه و دهرفتهکا تهنروست نهبوویه ههولا دامهزاندنا تهکتیکا فهلسهفی بدهت. لهورا د ئەنجامدانا ئەرک و بزاقین خوه بین نیشتمانی ژی دا نهشیایه سهردههریهکا فهلسهفهکاری دگهل پلان و پیقهرین خوه بین دهولهتداری و رزگاریی بکهت. سههرای قن ههژاری و مولکداریی ژی، زوربهیا جاران بوویه قوربانین وان تیگهه و سالۆختهتین پهیوهندی ب بیرکرننا فهلسهفی فه نهبيت.

ئەگەر خواندنه كې بۇ دوور بکهين چ جفاکان هندی جفاکې يوونانی کاریگهري ل سهر روشنگهريا فهلسهفي نه کریه و نهبوويه . فهلسهفا يوونانی نها ژي هه مان بیرو مه بهستین وی د زفرنه ناف جیهانا فیلوؤسوفان دا ب تایبه تی پشتی قوناغا مودیرنیزمی ئیدی تاکې رۆژئافا هه تا رادهیه کئی فیری بهها و پره نسپین فهلسهفي بوو ب سایا شکاندنا گهلهک تابوو و سینوران تاکې رۆژئافا گه هشته زیده تر ئاستی ئەخلاق و هزرکنا فهلسهفي . هزرکنا فهلسهفي ده رئه نجامی فرههنگ و پراکتیکا فهلسهفي یه . ب تایبه تی ل سالا 1823 ده می تیگه هئ مودیرنیزمی د فهلسهفا "هیگل و کانت و مارکس و فیبه ر و ... دا سه رهلدا ی" ، فهلسه فهیه کا دی یا تازه ژ نوی قه هاته دامه زاندن . تیگه هئ مودیرنیزمی دناقبه را سه رده می کلاسیک و سه رده می ناقین دا گرنگیه کا زور دا به رفره هه بوونا جه مسه ری ته کنیکا پراکتیکی ده موو بوار و بیاقین ژیانئ دا . هه تا ئەف دارستانین ژ بۇ پاراستنا ساخله میا گیانه وهر و سروشتی ژینگه هئ ژي هاتینه دروستکرن په یوهندی ب سالوخه ت و تیگه هشتنا فهلسهفا جفاکی قه هه بوون ، چونکو جفاکین رۆژئافا کریارا ئەخلاقی ب پاراستنا ژینگه هئ و پاراستنا جه وه ری مرؤفی قه گریدان . له ورا هه تا ئەفرو ژي د ستاتیکا ده وله تان دا دوو بنه مایین گرنگ هه نه مروف تیدا نیژیکی شه نگستی خوه یئ خو بوونئ دبیت ، ئیک بوونا مرؤفی وه کو ئەرک و ماف ، دوو ب سیسته مکرنا ئەخلاقیاتین مرؤفی وه کو بهها و پره نسپ . ده وله ت ل سه ر بیروکه یین ئەخلاقی ده برینئ ده نه هه ر قوناغه کا ژیانئ ، ب تایبه تی پسپوریا زانستی ئەخلاقی ، یاسایی و هزی د گه شه کرنا ئەده با مرؤفی دا هه لسه نگین ، هه روه ها ئافا کرنا شاره زایان ب ریکا خواندنین فهلسهفي د ره وانیدیژیا بوویه رین کومه لایه تی ، جفاکی و سیاسی دا ، ئەف فهلسه فه شیا هه تا ئاسته کئی بنه مایین جوانی د ره فتارین تاکې رۆژئاقای دا بخولقینیت . دیزانئ فهلسهفي ئەو هوشمه ندیه دروست کر ، کو تایبه تمه ندیین ئەخلاقی په یوهندی ب ره فتاری کهلووری قه نینه ، به لکو په یوه دنیا ئەخلاقی په یوه ندیه که گریدایی ره فتار و ب کهلوورکرنا مه عریفا تاکه که سی قه هه یه . ئەفه تیرا هندئ که ت ، کو مرؤف وان دیارده یین زه ررا تیکدانا ئەخلاقئ تاکه که سی دکن ب هوور و کووری بخونیت و پرسپاریین گرنگ د مه ژیی خوه دا بنارینیت و بگه هیته ئەرکی به رپرسپاریین و دگه ل خوه بیژیت ، گه لو کی به رپرسپاره ژ چیکرنا پره نسپ و سالوخه تین ئەخلاقی یین مرؤفی و جفاکی ؟ دیسان کاری یاسا و نه ریتین کومه لایه تی به به ره قییا سیسته مین مرؤفی بکه ن یان ژي کار و ئەرکی مرؤفا یه وان یاسا و نه ریتان ئافا بکه ن ؟

بۆچی فهلسه فه ؟

هه ر ره خنه یه کا هه بیت پیدفی ب ئەقلئ ره خنه یی هه یه ، داکو ستراتیزیا ژیانئ د بیاقئ ره خنئ دا خوه به ره م بینیت ، ده می ئەم ژیانئ ب گرفتا هزی نه خونین ، تیگستین وی ژي نابنه میکانیزمین به ره مه ئینانا هزرکرنئ ، چونکو دیروکا ژیانئ دیروکا چه زکرن و چاقدیری و لیگه ریان و هه فرکیئ یه . فهلسه فه بخوه ژي د هه فرکیا قئ دیروکئ دا ، پیکوله کا گریدایی ئەقلئ دیروکئ یه . "نازادی و هزر" ژ ده ستپیکرنا دیروکا هیگلی سه رده ست بوو هه تا دانپیدان ب تیورا کانتی "ره خنه یا سینور و شیانی زانینئ" ب گه رمیا هزرا ماکس فیبه ر "هزرکنا یاساین زانستی" شیا پیکئینانا هوشپاریین و هیزا هزی و وه رارا هزی د بیاقئ ژیانئ دا ببه ته پیش .

پرسیارا کو ناراسته دبیت ئه وه، گهلۆ مه ژيان ل سهر چ فهلسهفه بهرهم ئينا؟ بۆچی فهلسهفا مه نه بوو فهلسهفا ژيانئ؟ بۆچی بوو فهلسهفا ويژانكرن و خوه رووتكرنا ژيانئ؟ ئهري ئهف ويژانكرن و دژه فهلسهفه ژ كيقه هات و چاوان پهيدا بوو؟

ئهف پرسين هه ره گرنگ ماف ل سهر هه ر تاكه كه كي خوه دان ئهرك و بهرپرسیاری هه يه كو بهرسقان ژ مه ژيئ خوه وهر بگريه. ده مي ئه م وه كو تاك و جفاك هه موو پي كهاته، بوار، بنه ما، بها و پره نسپين خوه بين زانستئ ژيانئ راده ستئ مه ژيئ بچوويك و هزر و كه سين بچوويك دكه ين، هه له بهت وي ده مي هزر رولئ ئه كتيقي ژيانئ دي دابه شي دوو خالين سه ره كي بين نه كاراكري بيت، ئه و ژي ئي ك: "ئهو تشتين د مه ژيئ مه زن دا پيوستئ ب گوهرينا ژيانئ هه ي ب ريكا مه ژيئ بچوويك دي خراب و ساخته و هه لوه شايي بن". دوو: "ئهو هزر و هه ستين پاك ب ريكا هزر و هه ستين نه پاك و لاواز دي كه قنه بهر تاوانباريا دادگه و قوناغيئ دژوارين زانست و فهلسه فئ". وي ده مي ژيان ژي دپرسين خوه بين بوونئ دا به رامبه ر وان مه ژيئ ساقا دي به ره ف دورهي له كي بي سه ر و سيما و قالاها گرفتين هزري و فهلسه فا ديروكي چيت. به لي يا ژ وي گرنگتر ئه وه هه تا بزاني و ئه گه ر و به رسقان وهر بگريئ كا بۆچی فهلسه فا مه نه بوو فهلسه فا ژيانئ؟ پيدقييه هه ر كه سه ك ژ مه فئ پرسئ ل خوه بكه ت و بيژيت، ئهري چاوان و ب چ ريك ئه م دي شين فان گرفتين كو ئه قلي قالا پيشكيشي مه كرين چاره سه ركه ين و هه ولا دامه زانندا فهلسه فه كا نوئ بو فئ ژيانا نه بهرهم هاتي دهين؟

بهري كو باژيئ ئه سينا ببته بنگه ه و سه نترالي فهلسه فئ، پيدقييه ئه م وهك جفاكين روژهلاتي فه گه رينه ده ركه فتنا ديروكا فهلسه فئ. كو سه د سالا بهري نها "سولتان جه لاله دين مه لك شاه" دگه ل دوو كاريكته ريئ دي ل سه ر ده مي خه لي فا ئه باسي ناوه نده كا خواندنئ ئا فا دكه ن، هه ولدده ن ل باژيئ به غدايي وان په رتوو كين گري دا ي هزا فهلسه فئ ب تاييه تي فهلسه فا وان كه كيميئ يوناني دگه ل فهلسه فا "سوكرات، پلاتو، ئه رستو" وه رگريئ سه ر زمانئ عه ره بي. وي ده مي ديا لوكين فهلسه فئ ل باژيئ به غدا په يدا بوون. ئانكو پرسيارا بۆچی فهلسه فه گرنگه؟ فه دگه ريته سه رده مي ميراتي دروستبوونا باژيران، چونكو ئه و جوگرافيا باژير ب كه لتورئ قه بولكرن و جياوازيا هزران و سيسته مكرنا تاكه كه كي مه ده ني و ديموكراسي هه بيت، واته فهلسه فه تي دا هه يه. ب كورتي ژ دايكبوونا فهلسه فئ ژ دايكبوونا باژيرا يه. باژير وهك سه نته ري دا هينان و موديرنبوونئ يه. باژير، د خواندا سو سيولوژين جيهاني دا ب واته يا سه رده مي تازه ي ديروكا موديرنبوونئ ده اته پيش و هه تا نها ژي هه مان ره نگ و ميتود و شارستانيه ت د ناف ديروكا مرو قايه تيئ دا هه يه. ئه و چه مكئ كو باژير به ره ف قوناغا پيشكه فتني بري په يوه نديا جفاكين گشتوكالي بو قوناغا سازكرنا پيشه يا پيشه سازيئ بووينه. دي چاوان زانين كو باژير نيشانه كه ژ تيوريزه كرنا موديرنبوونئ؟

وي چاخئ كو باژير بوو به شهك ژ تيوريزه كرنا ديارده و بوويه ريئ ژيانئ و ژ دايكبوونا زورترين به ها و پره نسيين مروقي. باژيري په يوه ندي ب هزر كرين و ره فتار و تازه بوونا هشمه نديا مروقي فه هه يه. باژير به ره مي دروستكرنا شارستانيه ت و دامه زانندا پيشه يا نازادي، مه ده ني و مافيه ره ري، دادپه ره ري، ديموكراسي، روشنگه ري، زانست، هونه ر وئه ده بيات، هوشياريا نه ته وه ي، جفاكي، سياسي، ئابووري، خوه شگوزه راني، تيگه هشتنا بنه مايين سيكولاريزم، به ها و پره نسيپ و فهلسه فا ژيانئ ب گشتي فه هه يه. ئي ك ژ به ره ميئ گرنگين باژيري ئه وه "تاكه كه سي نازاد ل دايك بيت". هه ره وا " زمانه كي ره سه ن و رووناك ژ دايك بيت" ژبه ركؤ په يف و زمان سنورين جيهانه كا باژيربوونئ يه. كا چاوان وينگنشتاين گوتي، "گرنگه په يف و زمان هه موو ده مان بار هه لگريئ راسته قينه بوونا بوويه ران بن". وه سا گرنگه باژير ژي بينه سه نته ر و ئالافين گوهرينا زمانه كي پاك و روشنيير و ره سه ني. ديسان "پيشه يا پيشه سازيئ ژ دايك بيت" ژبه ركؤ رول و سه ربه خوه بوونا تاكه كه سي ژ دروستبوونا داها ت و ژيانه كا سه ربه خوه به ره م ده يت دفي

مللی دا پیشه‌سازی ده‌زگه‌هه‌کئی توی یی مودیروونا فکر و ره‌فتار و هه‌لویست و به‌رپرسیاریا ئه‌رک و مافین تاکه‌که‌سی یه. باژیر وه‌ک پرۆسه‌یا سازکرنا ره‌خنه و دیالۆگ و درۆستکرن و به‌ره‌مه‌پینانا فه‌لسه‌فی یه. هه‌رده‌می فه‌لسه‌فه و زمانئ دیالۆگئ هه‌بوو، وی چاخی جیاوازی و قه‌بولکرنا یی دی ژئی دئی بیته نیشانه‌ک ژ نیشانیی سازکرنا به‌هایین باژیرفانیی.

پشتی گرنگی‌دانا فه‌لسه‌فی ژ یونانی بۆجیهانا روژئافا گوهرینه‌کا دی په‌یدا بوو. هه‌لبه‌ت فه‌لسه‌فی نه‌ بتنی ژئده‌ری خوه ل ناوچه‌یین روژئافا و ئه‌سینا و ئاساییی وه‌رگرتن، به‌لکو دناف ناغه‌روکا دیرۆکا کوردان دا ژئی که‌سین شاره‌زا مینا خانی و جزیری و فه‌قی ته‌یران و قانع و... هتد ئه‌قان زور گرنکی ب خواندنا فه‌لسه‌فی و تیورین فه‌یلۆسوفان دایه و د دامه‌زاندنا تیکستین خوه یین فه‌لسه‌فی دا شیاینه بینه به‌شه‌کئی سه‌ره‌کی بۆ دروستبوونا فه‌لسه‌فا کوردی. هه‌تا د بیافئ دیرۆکئ دا وه‌سا دیاردبیت "سوه‌ره‌وردی" ئه‌و کاریکته‌ری کورد بوو شیا فه‌لسه‌فه‌کا زه‌کی د زوربه‌یا بواران دا بخولقینیت. ئه‌گه‌ر بیژین بۆچی فه‌لسه‌فا وی بناقئ فه‌لسه‌فا نور/ ئیشراق ده‌یته بناقکرن؟ ژ به‌رکو "سوه‌ره‌وردی" زور گرنکی دایه بیافئ فه‌لسه‌فا تاک، جفاک، سیاسه‌ت و حیکمه‌ت هه‌تا شیوازی فه‌لسه‌فا وی ل سه‌ر بنگه‌هی بریقه‌برنی ده‌یته به‌ره‌م و د گرنکیا فه‌لسه‌فا وی دا ئه‌و پیکهاتئ بوویه مه‌رجئ سه‌ره‌کی ئه‌و بوو، کو شاه په‌یدا بن و گرنکه شاه د پیکهاتا جفاکی دا وه‌کو فیلۆسوف ریقه‌به‌ریی بکه‌ن. هه‌ر بۆ نمونه ده‌وله‌تا ئیرانی بنگه‌هی خوه یی شاهین شاهی ژ فئ تیزئ وه‌رگرتیه، به‌لئ ریقه‌به‌ریا وی دوری به‌ها و پره‌نسیپن فیلۆسوفی و فه‌لسه‌فه‌کاری یه، به‌لکو ل سه‌ر پیقانا بنگه‌هی تۆتالیتاریزمئ هه‌ولا ئه‌وله‌کاریا جفاکی دکه‌ت. ل فئیرئ گۆنه‌ها سۆه‌ره‌وردی نینه، کو فه‌لسه‌فا وی بکه‌فیه‌ت خزمه‌تا داگیرکاری و توندروه‌وی و دکتاتوریه‌تی دا، به‌لکو گۆنه‌ها ئه‌قل و تیگه‌هشتنا گۆتارین ده‌سته‌ه‌لاتداری و حکۆمکداریا سیسته‌می حوکمرانیا سیاسی یا ده‌وله‌تا ئیرانی یه. ئیک ژ میناکین بلندیین شارکارین فه‌لسه‌فی د ناه فه‌ره‌نگا فه‌لسه‌فا کوردی دا سۆه‌ره‌وردی بوویه، به‌لئ گه‌لو بۆچی مه‌ سۆه‌ره‌وردی نه‌خواند و فه‌لسه‌فا وی ژ خوه را نه‌کره به‌ره‌م و شاکاره‌کئ زیندی یی ژیانئ؟ هه‌تا نها فه‌لسه‌فا سوه‌ره‌وردی دناف فه‌ره‌نگا فارسی دا بوونا خوه هه‌یه، نیزیکی سه‌د و بیست په‌رتوکین وی ل سه‌ر مژارین فه‌لسه‌فی یین جودا جودا هه‌نه. گه‌له‌ک گرنکی ب فه‌لسه‌فا روناکی و مه‌عریفی دا یه د تیکسته‌کا خوه دا دبیزیت: "مرۆف ب مه‌عریفا تیوری ناگه‌یه‌ته حه‌قیقه‌تا مه‌عریفی، به‌لکو پیویستی ب ئه‌زمونا مه‌ژی و پراکتیکا ناغه‌روکئ هه‌یه". هه‌روه‌ها ل سه‌ر ئاستئ موعته‌زیلئ ژئی فیلوسوفین جودا هه‌بوونه، ئانکو نه‌ بتنی قان که‌سان فه‌لسه‌فه ب په‌رکا مه‌عریفی د ناغه‌را مرۆف و جفاک و ده‌وله‌تی دا چیکر، به‌لکو به‌ری ئیدیۆلۆژیا ئیسلامی ژئی په‌یدابیت، فه‌لسه‌فه ب ریکا فارابی و ئیبن سینا و گه‌له‌کین دی تر ب بزاف و میتودین خوه یین فه‌لسه‌فی تیکه‌لی جیهانا روژه‌ه‌لاتئ بوو. هه‌ر بۆ نمونه، فارابی دگوت، "فه‌لسه‌فه سه‌رکارا ئاینا یه، چونکو فه‌لسه‌فه ژئده‌ری فکرئ یه، به‌لئ ئاین ژئده‌ری وه‌حی یی نه". ئبن سینای ژئی ب هزره‌کا دی گوت، "فه‌لسه‌فه نه‌ دژی ئاینی یه، به‌لکو ئه‌وا راستیا واقیعی ئاینی دگه‌هینیه‌ته مه‌ فه‌لسه‌فه یه". هه‌ر ئیک ژ وان ب هزرا خوه شیا تیکستین فه‌لسه‌فی دامه‌زینن. به‌لئ ئه‌و تشتی کو بوویه پیگیر ب سیداره‌دانا فه‌لسه‌فی ل قان ده‌قهران هیشتا ژ تیکستئ غه‌زالی زبار نه‌ بوویه، ئه‌وی فه‌لسه‌فی دکه‌ت زنده‌ق و کافره! پرسیار ئه‌وه ب کیژان لۆژیک زنده‌ق و کافره! وه‌کر کو هه‌ر تشت نها ل قان ده‌قهران راسته‌ری تاوانباری و سیداره‌دان و ویرانکرنی به‌یت.

دا ئه‌م ده‌ست پئ که‌ین بۆچی فه‌لسه‌فه؟ ئه‌ا کیشه ئه‌قه‌یه کو هه‌تا نها جفاکین روژه‌ه‌لاتئ و جفاکئ مه‌ د گه‌ل دا کاریکته‌ره‌کئ مینا قان فه‌یلوسوفان ب گرنکی ناسنه‌کریه و نه‌خواندی یه. ئه‌م هزرده‌کین فه‌لسه‌فه ته‌نها به‌ره‌می جفاکین روژئافا یه، به‌لئ هزر ناکه‌ین فه‌لسه‌فه به‌ره‌می هه‌ر هزره‌ک، هه‌ر زمانه‌ک، هه‌ر که‌لتوره‌ک و هه‌ر جفاکه‌ک و

هر ملله ته كې يه . كا چاوان مافې وان هه يه پرسيارين خوه دهرباره ژيانې بكن و جيهانا خوه بنياسن وه سان مافې مه ژى هه يه پرسيارين خوه بكن و جيهانا خوه بنياسين! نموونه نه گهر نه فرؤ تاكه كې نه لمانى شيانين وي چه ندى هه بن ب زمانې نه لمانى فهلسه فې بخونيت و بنقيسيت و هزريكه ت، گه لو بوچى تاكه كه كې كوردى ژى شيانين وي چه ندى نابين ب زمانې كوردى فهلسه فې بخونيت و بنقيسيت و ب فهلسه فيانه هزر بكه ت! ماده م فهيلؤسوف د گه هاندنا فهلسه فې دا بو مروقى بووينه ژيده رين هه رين بلند، دياره مروقى به ره مې هه رتشتى يه و بهر پرسياره ژ چي بوونا وي تشتى هه يى و وي بارؤدوخى رويدده ت، به لئ به رى بهر پرسيار بيت دقيت به شدارى پرس و ئا فاهيېن فهلسه فې بيت و خوه ژ وان ترس و بياقېن هاتينه داناندى كو خزمه تا وي وه كو مروقى نه كه ت دوور بگريت! . دا نه م بزفريه پرسيارا خوه فه بوچى فهلسه فه؟ نه گهر فهلسه فه هه بيت، اته زېه نيته و زانين و مه دهنه ت و پيشكه فتن د هر بوار و بياقه كې ژيانې دا هه يه و راسپارده يا دهر گه هين پرسيار و فهكولينئ دكه ت، داکو ره سه نيونا تاك و جفاكى رولئ خوه يئ روناكبيرئ ب دانوستاندانان/ دبالؤگان بينين و بگه هنه بهر فره هيا نياسينا هه موو ره هند و بنه ما و پرهنسيان . نه گهر فهلسه فه نه بيت اته هنده ك تشتين نه كارا وه كو "خه تين سور، تابوو، په يكه رين پيرو، سته مكاريا پيرو، نه جوانيا جفاكى، دكتاتوريه ت و نه زتنئ بخوه دژيم و ژبه رخوه دژيم" ب گه له ك رمانين دى بين گرتى و بازنه كرى هه نه و رولئ خوه دبينين، داکو هوش و هزا مروقى وه كو تاك هر نه هوشيار بمينيت و بتنى خزمه تا حاكمين دهسته لات و مه سه بئ سياسى بكه ت. ل قيرئ پرسياره ك خوه به ره م دئينيت، گه لو ما دهسته لاتدارين مه شياننه بينه فهلسه فه كار، هه تا كو نه م وه كو تاك و جفاك و دهوله ت ژى بشين ل دهر گه هين فهلسه فې بگه رين و ژيده رين هزرى بكاربين؟

ژ بهر ج فهلسه فه؟

نه ف پرسيارين سارته رى "نقيسين چيه؟ بوچى دنقسين؟ بو كئ دنقسين؟" د هر دمه كې دا نه م دشين سوده ژى وهر بگرين و بگه هينه به رسقېن خوه بين دروست، چونكو نفسين و فهلسه فه دوو بنگه هين زيندين جفاكا نه . ژبلى قئ چه ندى فهلسه فه بخوه ژى وه كو ئورگانه كې زيندى په يوه نديه كا راسته قينه دگه ل جفاك بو جفاكى هه يه . ژلايه كې دى فه، هندي ژيان هه يه گوهرين ژى دئ هه بيت، ل سه ر وي گوهرينئ فهلسه فه ژى پرس و په يوه نديه كا گرئدايى بوون و ئاستئ مروقا هئ يه . مروقى د بنگه هئ فهلسه فې دا راستى گومان و پرسياران دهيت، دهمئ نه م وه كو تاك و جفاك ل سالين چووى دزفرين و هزر د بهرهمين سالين نها و نوى دا دكه ين دبيت بو مه كومه له كا پرسياران په يدابيت، گه لو نه ف ره وشا نها نه م تيدا دزفرين به ره مئ چ جوره نه قله كې بوويه؟ يان به ره مئ چ جوره سياسه ت و فهلسه فه كې بوويه؟ چيدبيت هزا دوهى وه كو يا نه فرؤ نه بيت، به لئ ل گور تيگه هشتنا هزا فهلسه فې يا باش نينه نه گهر نه فرؤ هه مان نه نجامئ نه قلئ دوهى بيت.

ل سه ر قئ باوه ريئ فهلسه فه هزا ئازاد دخوازيت، به لئ هه ر كه س و هه ر كه لتوور و جفاكه كې د قوناغين ئازاد دا نه بورى بيت، هزا ئازاد ناخوازيت. سارته ر نه و فهيلؤسوف بوو يئ كو باوه رى ب فهلسه فا ئازاد هه يى، د په رتووكا ويژه/ نه دهب چيه؟ دا دبئزيت: "پيدقويه قه له م د خزمه تا هزري دا بيت و هزر ژى د خزمه تا مروقى دا بيت". كا

چاوان نه و هسا دبېژيت، نه ز ژې ب قې تېکستې ههډهنگا هزرا وي مه و دبېژم، گرنکه هلسهفه ژې د خزمه تا هزر و تېگه هشتنې تاکی دابيت و هزر و تېگه هشتن ژې د خزمه تا ژيان و جفاک و مروځايه تېې دا بن .

دا بزفرينه پرسيارا خوه ژ بهر چ هلسهفه؟ ژ بهر نه مانه تپاريزيا زانين و ياسايې ل هه مبهه پاراستنا مروځي. ژ بهر ناشکه راکرنا هيزا نه پاک بهرامبه هيزا پاک. ژ بهر دامه زراندا سه قامگيريا جفاکي، ژ بهر نه هيلانا هزرېن توندوتيز و سته مکار. ژ بهر گه هاندنا راستيېن واقعي. ژ بهر رزگاريا تاکی ل هه مبهه تاري و زولماتا ژيانې. ژ بهر نازاديا تاکه که سي. ژ بهر خواندنېن وژداني يېن مروځي ل هه مبهه مروځ و جفاک و مروځايه تېې. ژ بهر دامه زراندا دادپه روهري، ديموکراسيا هکيم. ژ بهر نه هيلانا قريژيېن سياسي و دهسته لاتداريېن بي زانست و پره نسيپ. ژ بهر شکاندا تابووين ئيديولوزي، ره گه زي، ئايني و کومه لايه تي و... هتد. هلسهفه بياقه کي بتني ناوهرگريت، هلسهفه لاندکا هه موو بياف و زانستا يه. زانست ژې ب هاريکاري هلسهفه دبېته لاندکا هزرکرن و شارستانيه تي، نانکو هلسهفه بي زانست نه شپت خوه بسه لمينت و زانست ژې نه شپت بي هلسهفه خوه بسه لمينيت. ده ما هينگل: هلسهفه کريه "لوژيکي ديالکتيکي"، مارکس: ب هزرکرنه کا دي هات هلسهفه کره "بنگه هي چالاکيېن کارکرنې" پاشي هايديگر: بياقي هلسهفه د "بوون و زماني" دا ئينا پيش و بهري وان ژې کانت: ب بنگه هي "ره خنه کرنا نه قلې پراکتيکي" ئافاهيې وي دا ئافاکرن، وي ده مي نه ف ميتوده بوونه ده رگه و ريکيېن مه عريفي بو دامه زراندا هزر و هلسهفه، هزر و هلسهفه ژې پيکفه بوونه ده رازينکه ک بو زورترين ئافاهيېن ژيانې. هر هينگي ب هاريکاري فان ئافاهيان نه قل و هزر يېن شکه ستي و ديروکيېن دوباره کري که فتنه بهر پيکوليېن ره خنه و رافه کريېن هزري و ژيياتي يې، نه ز ئينکار ناکه م کو مه ژيده ريېن هلسهفه نه بن، به لي ئينکار دکه م کو مه خوه ل هلسهفه نه کريه خودان و هلسهفه نه کريه سه نته ري بکار ئينانا و هارا ژيانې، له ورا ده مي دبينيېن ئيديولوزيېن مه تووشي شکه ستن و ره قيني ده ين، گرنکه هه گه رينه هلسهفه ره خني نه وا کانت ده ست نيشانکري، کو "پيدقيه هه موو تشت بکه فنه بهر دادگه ره خني" نه گه ر هلسهفه ژې نه شيا وان ئيديولوزيېن ژيانې بگوه ريت، پيدقيه هلسهفه بخوه ره خني ل خوه بکه ت، ژ بهر کو هلسهفه نه بتني تېگه هه کي زاتييه، به لکو نه و بو مه مروځان وه کو ئاستي ديروکي و مه ده ني و شارستاني و پيدقيه کا سه ره کي يه .

نمونه / نه گه ر هلسهفه نه ببيت و وجودا وي چ به ره ميېن خوه يېن هزر و پيشکه فتنې نه بن ديسان د روويې پراکتيکي دا پينگافا خوه يا کارکرن و به ره مداريې نه ببيت، نه ري ما نه م وه کو تاک و جفاک دي شين ره خنه يا ديارده و دورهيېلې، کو هه يه که ين و بو هر کيشه يه کا هه ببيت هه ولا نازراندا پرسياران ده ين؟ ملله ت ب بنگه هيېن هلسهفه ديېنه پيش دبه خوه دان فه ره نگيېن خوه يې نازاد و سه ربه خوه . ملله تي کو ل سه ر بنگه هي هلسهفه ئاڅا نه ببيت، په يوه نديېن وي ملله تي موکم نابن. ئيديولوزيېن وي ملله تي ژې ته نها دي د تيوري بن و بهري کو د تېگه هيېن دي بگه هن دي هه ولده ن نه و تېگه هيېن گريداي هزر، بوون، هلسهفه، زمان و هونه ري کوژن، دا کو دگه ل گوه رين و بوويه ريېن نوي و سه رده م نه ف تېگه هه دوپاره خه له ت ژ دايک ببن. له ورا ماده م هوسا يه پيدقيه هر تېگه هه ک د ئاستي خوه دا به يته ژيانې و نازاد به يته ره خنه کرن و بکه قيتي خزمه تا تاکي مروځ دا. چونکو هلسهفه به هايې مروځي به ره م دئينيېت و هر مروځه هه ولا دروستکرنا به هايې هلسهفه دي دده ت و دئينته زمان. له ورا ده رباره ي هلسهفه ديروکي هينگل ژې ل سه ر وي چه ندې يې کوک بوو، کو نه وا مروځي ژ ئاستي گيانه و هري جو دا دکه ت، هزرکرن و ديروکا هلسهفه يه . هزرکرنې په يوه ندي ب هر تشتي ژيانې هه يه . ب تايه تي نه و بوويه ريېن د ناف جفاک و ژينگه هي دا دروست دبن، راسته وخو په يوه ندي ب برياريېن مروځ وي ژينگه ها تي دا دريت هه يه . وان برياران ژې په يوه ندي ب بوونا مروځي وه ک چالاکيه کا هزري، قانوني، به ايېن نه خلقي، که لتووري و سياسي هه

ههيه. د قى ههكيشى دا مرؤف ب خوه ژى ل سهر درؤستكرنا هزر و ئيديؤلؤژيا سياسى و نه سياسى، رهوشه نيبيرى و نه رهوشه نيبيرى، پهروهدهى و بى پهروهدهى و ئازادى و بندهستىي و...، هند يى بهشداره. له ورا جؤن راولز: ل سهر وى چهندي يى كؤك بوو، "كو دادپهوهرى پيدقبييه ل سهر هزرا ئازاد و ئازادىي بهرهم بهيت".

د قى هاوكيشه يى دا ژيان پرؤسه يه كا بى واته نينه، بهلكؤ پرؤسه يه كا بهرده وامه د دروستكرنا چه مكين گؤهرينى دا. كا چاوان سرؤشتهك ههيه بؤ وه راره كا بهرده وام و هسا ئه و تشتى مرؤف ژى دكته و دگؤهره ريت هزر كرن و ديروك ل سهر درؤست دببت. ههر ئه و تشت دگه ل درؤست بوونا ديروكى ژى دا ژ دايك دببت و دمريت و ب دؤماهيك دهيت. ژ بهركو مرؤف بونه وه ره كى خوه دان برياره ئاكنجىي دناف كؤمه له كا كيشه يا نه. ئه و كيشه ل بهردهم هزر كرن و بريار و ههلويس تين وى وهكو تاكه كه س سنوردار و ريگرن. بهلى ئه و سنوردار كرنه يا نه چاركريي نينه، بهلكو دهست نه گه هشتنه ل بهردهم هندهك ئامرازين دياركرى. تشتى كو قى وينه كرن و تينگه هشتنى ب فؤرمه كى تژى يى دونيايى فه گریدهت، هزر و مه عريفه يه. مرؤف چهنده به رهف خالين ره شبين و بى ئوميدى و لاوازيي فه بچن، ده رگه ل بهر ئه گهرين گؤهرين و نويبوونا مرؤفى دا فه كرينه، چونكو ئه و فؤرمين، گؤهرينى دهنه ژيان و دونيايى ههر هزر و تينگه هشتنن مرؤفى ب خوه نه و ههر مرؤف ب خوه دشين ههلبژارتنين خوه بكن و ل سهر نويبوونين خوه بهرده وام بن. بؤ نمونه سهردهمى ئه فرؤ سهردهمى پؤستمؤديرنى يه. پؤستمؤديرن دگه ل چه مكى هزر كرن مرؤقان ل سهر بيروباوه را ته كنؤلؤژيايى فؤرمى خوه ئاراسته دكته، بى كو بكه قيته ناف وه همين خوه شباوه رى و نه تينگه هشتنن خه يالى دا. ههر ژ بهرهندي سؤكرات ئيكه م كه س بوو په يوه نديا هزر كرنى ب هزرا مرؤفى فه گریدا، داکو هزر و جيهان ل سهر نيهنيا نياسينى وهك دهستوره كى ژيانى ههرو ههر بهرده وام بيت، و فهلسه فه ژى بهرده وام كارى خوه بكهت و پاراستنى ل هؤشياريا مرؤف و جيهانى بكهت. ب كورتى فهلسه فه ئيدراكه كا گریداى ژيانى يه، ژيان بخوه ژى بهرهمى فهلسه فه يه.

جوان عزهت

هاقينا 2023/7/22

كوردستانا / باشوور